

Bộ trưởng LEON PANETTA và chuyến ghé thăm tàu Hải quân Hoa Kỳ ở vịnh Cam Ranh

Một buổi sáng giữa tháng Năm năm 2012, M sếp đi họp về, ghé lại nói nhỏ: “Liên lạc với Vinashin để chuẩn bị cho một chiếc tàu sắp sửa ở Cam Ranh, và cũng chuẩn bị Travel Order hai ngày nữa mình đi họp với Phòng Tùy viên Quân sự tòa Đại sứ Hoa Kỳ ở Hà Nội.” Hai ngày sau, hai thầy trò chúng tôi – từ Ship Support Unit Singapore, thuộc US Navy’s Military Sealift Command - có mặt ở tòa Đại sứ Hoa Kỳ, Hà Nội. Viên Tùy viên quân sự đặc trách TQLC và Hải quân (1) đón và đưa chúng tôi lên tầng năm. Xin nói thêm, tòa Đại sứ có nhiều nhân viên người Việt Nam làm việc, nhưng chỉ ở tầng dưới, nhân viên người Mỹ có thể để nạp vào thang máy trước khi đi lên những tầng trên, tựa như các khách sạn có những tầng riêng dành cho VIP. Chúng tôi đã từng gặp và làm việc chung với các Tùy viên quân sự trước đây, nên chuyện trò tự nhiên, thoải mái. Nửa chừng, viên Tùy viên quân sự đưa ngón tay lên môi, ý bảo chúng tôi đừng thảo luận những vấn đề mang tính mật (classified), và ra dấu cho chúng tôi theo anh ta. Lách qua lách về một hồi như mê lộ với những cánh cửa sắt, mà mỗi lần qua là mỗi lần nhân thẻ, bấm mã số, cuối cùng chúng tôi lọt vào một căn phòng nhỏ như lỗ mũi với hai máy điện toán. Sau khi đóng cửa xong, anh Tùy viên quân sự Hoa Kỳ - một Đại tá Lục quân người Mỹ gốc Việt (2) – mỉm cười nói “bây giờ mình có thể nói chuyện thoải mái.” Hoá ra, phòng này là một TSCIF (3).

Sự việc như sau: cuối tháng này, sẽ có một hội nghị An ninh Thượng đỉnh Á châu, được tổ chức ở Singapore. Bộ trưởng Bộ Quốc phòng Hoa Kỳ - ông Leon Panetta - sẽ tham dự. Sau đó, ông sẽ bay về Hà Nội bằng máy bay của chính phủ Hoa Kỳ dành riêng cho ông, để họp với Bộ trưởng Bộ Quốc phòng Việt Nam Phùng Quang Thanh. Nhưng đến lúc này, mình mới biết phía Hoa Kỳ muốn thu xếp cho một chiếc

tàu của Tổng cục Hải vận Hoa Kỳ (Military Sealift Command), chiếc USNS Richard E. Byrd (T-AKE 4) về sửa ở cảng Cam Ranh trong dịp này, để có cơ cho ông Panetta ghé Cam Ranh thăm tàu của Hải quân Hoa Kỳ vài giờ trước khi bay ra Hà Nội phó hội như chương trình đã định.

USNS Richard E. Byrd đang thả neo ở vịnh Cam Ranh, tháng Sáu 2012. Ảnh: HNA.

Mình cảm nhận có điều gì không ổn, tại sao lại kéo mình vào đây nên hỏi: “Vậy phía Việt Nam đã biết chuyện này chưa?” “Chưa”. Ông phó Tùy viên quân sự lắc đầu, cười cười. Ông nói thêm, “Chiều nay Anh đi họp với Vinashin về chuyện sửa tàu, tụi này sẽ đi theo, và luôn tiện sẽ đề cập về chuyện này.” À ha, mình cứ tưởng ba cái chuyện này, Tùy viên quân sự Hoa Kỳ ở tòa Đại sứ đã liên lạc và làm việc với đối tác Việt Nam của họ ở Bộ Quốc phòng Việt Nam, hay từ tòa Đại sứ thẳng với Bộ Ngoại giao Việt Nam. Nhưng không, họ đi qua con đường “ngoại giao bán chính thức”.

Một giờ chiều hôm đó, cả đám đến văn phòng Vinashin nằm trên đường Ngọc Khánh họp bàn chuyện đưa tàu USNS Richard E. Byrd về sửa ở vịnh Cam Ranh. Cuộc họp rất chuyên nghiệp, đi lại những khâu đã từng đi qua, vì trước đó đã có sáu chiếc về sửa ở Cam Ranh, tính luôn cả

chiếc đầu tiên về sửa ở quận 7, Sài Gòn năm 2009. Chuyện sửa tàu thực tế không cần thiết phải họp với ông Tổng Giám đốc, nhưng trong trường hợp này thì khác. Đại diện cho Vinashin lúc đó là ông Trương Văn Tuyên, đương kim Tổng Giám đốc thay cho ông Nguyễn Thanh Bình đang đi tù, và ông Nguyễn Ngọc Ánh, Giám đốc phòng Thương Mại của công ty. Phía Hoa Kỳ, thì mình là người chịu trách nhiệm trực tiếp trong chuyện sửa tàu lần này ở Việt Nam, nên cần trao đổi một số thông tin giữa hai bên. Sếp mở lời phi lộ, sau đó qua phần mình. Các vị Tùy viên quân sự ngồi im, lắng nghe. Chỉ sau khi chuyện sửa tàu và thủ tục cần thiết cần làm được thảo luận xong, mình ngồi vo tay, nhấp cà phê và nhường lời cho quý vị Tùy viên quân sự. Nói tóm tắt, mấy vị trình bày với hai ông TV Tuyên và NN Ánh ý định ghé thăm tàu của Military Sealift Command đang sửa ở vịnh Cam Ranh của ông Bộ trưởng Leon Panetta, và họ yêu cầu Vinashin, chuyển đạt yêu cầu từ phía Hoa Kỳ lên văn phòng Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng. Hai ông TV Tuyên và NN Ánh nhận lời. Vì sao Văn phòng Tùy viên Quân sự Hoa Kỳ đi qua ngã Vinashin này để đánh tiếng với ông Thủ tướng Việt Nam mà không qua đường dây Tùy viên của họ qua Bộ Quốc phòng Việt Nam hay qua Tòa đại sứ Hoa Kỳ với Bộ Ngoại giao Việt Nam? Xin người đọc tự trả lời.

Chiếc du thuyền đưa ông Leon Panetta ra tàu USNS Richard E. Byrd.

Tàu hải vận USNS Richard E. Byrd đến vịnh Cam Ranh trước, bắt đầu sửa chữa những hạng mục trong hợp đồng. Vài ngày trước khi ông Leon Panetta ghé thăm tàu, đoàn tiên trạm của ông đã có mặt ở vịnh Cam Ranh, cùng với mấy vị Tùy viên quân sự Hoa Kỳ ở tòa Đại sứ từ Hà Nội vào, một vài vị từ Lãnh sự quán Sài Gòn ra, cùng một vài nhân viên Sở Ngoại vụ tỉnh Khánh Hoà làm việc với nhau, bàn thảo và chuẩn

bị mọi mặt, nhất là vấn đề an ninh cho ông ta. Những cuộc họp xảy ra trên tàu, mình đều được mời tham dự, nhưng thấy hứa hẹn mình sẽ bị lôi vô chuyện không phải của mình, nên cố ý tránh. Việc ai nấy làm. Nước sông không đục nước giếng. Xin nhắc, USNS Richard E. Byrd lúc ấy đang thả neo ở vịnh Cam Ranh, đi ra tàu hay vào lại bến cần tàu nhỏ đón đưa. Theo hợp đồng sửa tàu, Cam Ranh Shipyard sẽ cung cấp hai chiếc tàu chở khách (water taxi) có sức chứa 25 người mỗi lần chạy, chạy liên tục từ tàu vào bờ và chiếc kia từ bờ ra tàu hàng giờ để phục vụ thủy thủ đoàn từ sáu giờ sáng cho đến nửa khuya trong thời gian sửa chữa tàu. Nhưng đây là water taxi dành cho thủy thủ đoàn, không ông bà nào đến đây lấy sử dụng ngang xương cho họ được, cho dầu đó là ông Bộ trưởng. Thứ hai, ông ta đi với cả đoàn Tùy tùng, cộng thêm phóng viên, nhà báo của cả hai bên, ước tính trên cả một trăm mạng, thì water taxi nào mà chở cho hết? Vậy thì cần thuê một chiếc tàu khách lớn để phục vụ việc đưa ông Bộ trưởng và phái đoàn ra thăm tàu, và đưa họ vào lại. Rất dễ, phải không nào? Thuê thôi!

Vấn đề là ai đứng ra thuê? Ai trả tiền? Không ai nghĩ đến chuyện này trước đây. Cả Văn phòng Tùy viên Quân sự của Tòa Đại sứ Hoa Kỳ ở Hà Nội lẫn phái đoàn tiên trạm của ông ta không ai nghĩ đến và có ngân khoản cho mục này. Chỉ một người có tiền sẵn trong tay là ông kỹ sư hàng hải của Hải quân Hoa Kỳ đang lo chuyện sửa tàu ở vịnh Cam Ranh! Thế là quay qua nắm người có tóc. Sự thường, sửa tàu ngắn hạn, ví dụ ước tính năm trăm ngàn Mỹ kim, thì người đứng ra giám sát chuyện sửa thường có trong tay khoảng vài ba chục ngàn hơn, hoặc cả trăm ngàn để lỡ độ đường, vì chắc chắn sẽ không tránh khỏi những việc phát sinh trong quá trình sửa chữa tàu. Nếu cần thì có sẵn, còn không thì vẫn còn đó, để tránh mất thì giờ. Đó là lý do mình có trong tay sẵn một số tiền. Nhưng tiền mình có là tiền để phục vụ việc sửa chữa tàu và những dịch vụ cần thiết cho thủy thủ đoàn, không thể dùng tiền này để thuê thuyền cho bất cứ ai, ngay cả ông Bộ trưởng. Xài không đúng,

vô tù lột lịch rắng chịu. Nên mình... tránh họ. Thịnh thoảng trốn vào văn phòng của ông Kỹ sư Trưởng (Chief Engineer) của tàu, là một người Mỹ gốc Việt tên Vũ Trần, dân Santa Ana, anh này giỏi và thông minh nổi tiếng trong ngành.

Vậy đó, chuyện nhỏ thật nhỏ, nhưng nhưc đầu cho mọi người. Sự việc cận kề. Cần thuê thuyền trước hai ngày để nhân viên an ninh còn kiểm tra, chạy thử, chùi rửa tàu... Mình ở cái thể có làm ngo cũng không được. Mohamed không đi tìm núi, thì núi đi tìm Mohamed. Bị bà con “năn nỉ” quá, cầm lòng không đậu, nên mình nói: “Tôi có thể dùng ngân quỹ P&C (Port and Canal) để thuê chiếc du thuyền phục vụ ông Bộ trưởng Panetta trong chuyến viếng thăm này, nhưng cần một người đứng ra “bảo kê” nếu sau này bị audit và người ta phát hiện dùng ngân quỹ sai trái, thì làm chứng là tôi được phép làm thế.” Không một ai dám đứng ra bảo kê, vì ai cũng biết trên nguyên tắc, làm như thế là sai, nên điều yêu cầu của mình chạy về COMLOGWESTPAC ở Singapore trước, rồi chuyển qua 7th Fleet ở Yokosuka, Nhật Bản, tiếp là USPACOM ở Honolulu, Hawaii và sau cùng là Washington, D.C. Mình cũng chẳng cần biết ai là người hứa sẽ giải thích chuyện này nếu có vấn đề sau này, chỉ cần biết ông sếp cho hay là đã có người chống lưng cho từ D.C, fully documented - nên cứ tiến hành. Qua Cam Ranh Shipyard, mình thuê một chiếc thuyền chở du khách ở Nha Trang và điều ra Cam Ranh, thuyền lớn, đẹp, đủ chỗ chứa cho cả đoàn thoải mái. Xem một chút, mà ông Panetta

phải đứng trên bờ mà nhìn ra tàu, chứ ra bằng cách nào đây? Không lẽ đi ké tàu của thủy thủ đoàn, để cả đoàn Tùy tùng và phóng viên nhà báo đứng nghiệp vụ từ xa?

Tiệc khoản đãi ông Panetta và phái đoàn trên tàu

Theo chương trình dự trù, máy bay riêng của ông Panetta sẽ đến phi trường Cam Ranh vào lúc trưa, và họ sẽ có mặt trên tàu ngay sau đó, khoảng cách từ phi trường về cảng không xa. Ước tính sẽ có khoảng chừng 120 người lên tàu, đang lúc trưa, trời nắng chang chang, khách cần một vài món ăn cầm tay lót lòng và nước giải khát trong thời gian thăm tàu. Nhưng ai sẽ lo? Ai sẽ trả tiền? Rồi cũng cứ núng thảng có tóc. Mọi người nhờ mình đánh tiếng với ông thuyền trưởng. Thuyền trưởng USNS Richard E. Byrd lúc đó là ông John Sargent, ngày xưa mình còn đi biển, đã từng làm việc với ông chung tàu một năm ở San Diego nên biết nhau khá rành. Sau khi mình trình bày, ông lắc đầu. “Ánh, tôi không ngân quỹ cho chuyện này, mà ba cái chuyện này cũng không phải là chuyện của tụi mình lo.” Tôi đó về khách sạn Sun Rise, mình nhờ ma maison nói chuyện với nhân viên khách sạn, hỏi xem thử nếu mình thuê ban phục vụ của khách sạn lo thức ăn nhẹ, trái cây, nước uống cho 120 khách thì giá bao nhiêu. Khách sạn cho hay \$1200 Mỹ kim, họ sẽ đặt bốn bàn tùy theo ý mình chọn chỗ, mỗi bàn có một cô mặc áo dài đứng tiếp và phục vụ khách. Mình gửi e-mail ra cho các sếp ngay khuya đó trình bày vấn đề và xin \$1200 để lo, câu trả lời sáng hôm sau là “mình có ngân quỹ cho những việc như thế này, nhưng phải nộp đơn xin và mất bốn đến sáu tháng sau mới nhận được tiền.” Beng! Ma maison nói, “Thôi mình bỏ tiền túi ra lo chuyện ni cho xong kèo kỳ quá.” “Nope! Lại càng tào lao, không ra cái thể thông chi!”

Du thuyền đưa phái đoàn ra thăm tàu. Ảnh: HNA

Bộ trưởng Panetta nói chuyện cùng thủy thủ đoàn trên sân đáp trực thăng tàu USNS Richard E. Byrd, đứng sau ông là thuyền trưởng John Sargent. Ảnh: HNA.

Sáng hôm sau lên tàu, vừa thấy mình, viên sĩ quan trực liền gọi ngay cho thuyền trưởng Sargent qua máy bộ đàm “Thuyền trưởng, ông Hồ vừa lên tàu.” Minh nghe ông nói qua máy “Nói ông Hồ ghé lại gặp tôi ở văn phòng.” Minh bước vào phòng, thấy ông đang ngồi ngửa người nhìn lên trần, hai tay vòng dưới đầu. Minh bước tới đứng gần cửa sổ, nhìn xuống vịnh. Trời trong xanh. Mặt vịnh phẳng lì phản chiếu ánh nắng sớm mai. Một vài ba thuyền đánh cá trở về cảng sau đêm đánh cá. Bên ngoài, một buổi sáng yên bình. Bên trong, hai người chờ nhau, chẳng ai thêm nói trước. lát sau, ông nói, “Ánh, tôi sẽ lo chuyện đãi phái đoàn ngày mai. Ánh không phải lo lắng đến chuyện này nữa.” Minh hỏi: “John, tại sao bây giờ mới chịu nhận lời làm?” Thay vì trả lời, ông chỉ nhún vai.

Vậy đó, ngày ông Bộ trưởng và phái đoàn lên tàu, thuyền trưởng Sargent cho dựng lều trên sân đáp trực thăng, cho Steward Department sáng sớm nướng bánh sẵn, chuẩn bị trái cây, nước ngọt đãi khách. Có mấy cô trong Steward Department người Mỹ trắng, Mỹ đen, Mỹ gốc Phi mặc đồng phục tiếp khách ở các bàn đựng đồ ăn nước uống, bàn nào cũng có một bình hoa, chẳng biết mua hồi nào, trông rất đẹp,

trang nhã. Khách tha hồ thưởng thức những món ăn cầm tay “made in USA” chính cống, nguyên liệu từ Mỹ, do người Mỹ nướng ngay trên... tàu Mỹ. Một buổi chiều đái nhẹ nhàng, lịch sự, đầy đủ. Không thể chê, chỉ có khen.

Xém một chút nữa mà ông Bộ trưởng Panetta, bà Phó Đại sứ Hoa Kỳ Claire Pierangelo (4) ở Hà Nội và phái đoàn uống nước rô-bi-nê trên tàu!

Bốn tháng sau gặp lại thuyền trưởng John Sargent ở Subic Bay, Phi Luật Tân, hỏi ra mới biết, John giận ông sếp của mình, nên nổi chương làm khó mọi người chơi. Nói để biết, một khi ông thuyền trưởng không muốn làm cái chuyện không nằm trong chức năng của ông, thì ngay cả thánh Ala, Chúa, Phật chi cũng chịu. Và một khi ông đã thích và muốn làm, thì làm không đẹp không ăn tiền. Chớ giận mặt với mấy bố thuyền trưởng!

Trả lời phỏng vấn báo chí. Ảnh: HNA.

Thủy thủ đoàn và ông Bộ trưởng

Cuộc viếng thăm tàu USNS Richard E. Byrd sẽ mất hết ý nghĩa nếu không có buổi nói chuyện với thủy thủ đoàn, luôn tiện gắn bằng khen cho một số sĩ quan và nhân viên trên tàu. Tàu Richard E. Byrd trực thuộc Tổng cục Hải vận của Hải quân Hoa Kỳ (U.S. Navy’s Military Sealift Command), nhưng tàu do dân sự điều khiển, những người thủy thủ này thuộc

hàng hải thương thuyền Hoa Kỳ (U.S. Merchant Marine Services). Ngày ông Panetta lên thăm tàu là ngày Chủ Nhật. Nếu đây là một chiến hạm thì lại khác. Lính có kỷ luật của lính, nếu có lệnh cấm thủy thủ rời tàu là “Thôi rời Lượm ơi!” Nhưng đối với dân thủy thủ hàng hải trên USNS Richard E. Byrd thì khác, Chủ Nhật là ngày nghỉ của họ. Nếu họ tự nguyện ở lại để làm thêm giờ, hay để gặp ông Bộ trưởng thì họ ở lại. Nhưng nếu họ thích ra phố chơi, bia bọt với mấy gà móng đỏ chiều Chủ Nhật trước khi tàu rời bến, thì không ai có quyền bắt họ ở lại để đón ông Bộ trưởng. Thuyền trưởng John Sargent thăm dò và cho hay chỉ có khoảng một phần ba thủy thủ đoàn có ý định sẽ mặt trên tàu trưa đó, còn bao nhiêu sẽ “thăng”. Có trời mới biết mấy ông thần nước mặn này đi đâu. Dân thủy thủ viên dương mà, vừa cập cảng lạ hôm trước là hôm sau đã thấy ngòi trên tàu ôm điện thoại bản tin nhả như mưa rơi. Bản cho ai cũng có trời biết!

Buổi họp cuối cùng chiều hôm đó trên tàu với tất cả mọi người, thuyền trưởng John Sargent nêu lên nỗi băn khoăn của ông, là sợ chỉ có lác đác vài móng thủy thủ chịu ở lại tàu gặp ông Bộ trưởng Panetta. Bàn lui tính lại, mình có ý kiến là phải có cái gì đó tặng họ, trong khả năng được cho phép của ông Thuyền trưởng, để dụ thủy thủ ở lại trên tàu cho đông, nhưng chưa nghĩ ra cái gì. Bỗng có người nêu ý kiến “nếu thủy thủ chịu ở lại đón và nghe ông Bộ trưởng nói chuyện, họ sẽ được chụp hình lưu niệm với ông ta, và sẽ được chính ông Bộ trưởng tặng cho cái Command Coin (5) của ông làm quà kỷ niệm. Nếu mọi người đồng ý, thì mấy vị trong đoàn tiền trạm của ông Bộ trưởng phải lo chuyện Command Coins và thu xếp chuyện chụp hình.” Mọi người ừ cái rụp.

Command Coin của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng Leon Panetta. Ảnh: HNA
Kỷ niệm 10 năm thành lập website

Không ngờ chiều này mang tính hiệu quả cao, dự được tổng cộng hơn sáu mươi móng thủy thủ ở lại tàu đón ông Bộ trưởng Panetta, xem như gần năm mươi phần trăm tổng số thủy thủ đoàn trên tàu. Hú hồn hú vía, xem một tí mà thuyền trưởng John Sargent lẫn ông Bộ trưởng Panetta song ca bài “Bề Bàng”!

Đó là một vài mẫu chuyện vui trong khi đi làm sáng mình tinh cò có dịp nhìn sờ gỡ nghe. Giở bệnh nhơn năm xưa đã bình phục, xuất viện; bác sĩ, y tá người về hưu, người chuyển tuyến, người còn lưu nhiệm, dòng đời tiếp tục trôi. Chỉ có vịnh Cam Ranh vẫn còn đó, còn luôn cả một bầu trời xanh ngăn ngắt cho mây trắng tha hồ bay.

Hồ Ngọc Ánh
 Y Khoa Huế khoá 17
 An U.S. Merchant Marine Officer
 U.S. Navy's Military Sealift Command

Chú thích:

1. Đạo đó chỉ có một Tùy viên quân sự đặc trách cả Thủy Quân Lục Chiến (Marines Attaché) lẫn Hải Quân (Naval Attaché). Sau này có hai người riêng.
2. Tùy viên Quân sự Hoa Kỳ lúc đó là Đại tá Lục quân Patrick Reardon. Ông là vị tùy viên quân sự người Mỹ gốc Việt Nam đầu tiên phục vụ trong chức vụ này. Hiện nay là Đại tá Tuan T. Ton.
3. TSCIF: Tactical Sensitive Compartmented Information Facility, một chỗ được xây và trang bị những trang thiết bị đặc biệt để tránh bị nghe lén.
4. Phó Đại sứ. Đây là chữ Việt Nam dùng chữ Mỹ không có danh từ này. Trên là vị Đại sứ, dưới là Deputy Chief of Mission, mà người Việt thường dịch là phó Đại sứ, thời đó là bà Claire Pierangelo.
5. Command Coin: là một đồng xu đường kính năm centimet, một mặt là cái logo của Bộ Quốc phòng Hoa Kỳ, và mặt kia là hàng chữ Bộ trưởng Bộ Quốc phòng với tên ông Leon Panetta. Thường trong quân đội, đơn vị nào cũng có cái Command Coin riêng của họ, nhưng Command Coin của ông Bộ trưởng Bộ Quốc phòng thì cao nhất và rất hiếm có dịp để có được.

